

PHA 307 YAKINDOĐU PALEOLİTİĞİ
KONU 9: ORTA PALEOLİTİK DÖNEM

ACHEULEAN GELENEKLİ MOUSTERIAN EVRE

Genel olarak yaprak biçimli parçalar ve el baltalarının yapımı için hem levallois tekniği hem de iki yüzeyli alet yapım tekniğinin bir arada kullanıldığı eski bir Mousterian evredir.

İsrail’de Merkezi Negev’den bilinen Har Karkom yerleşiminden Acheulean gelenekli Mousterian’e bağlanan iki yüzeyli aletler ile levallois tipte parçalar tespit edilmiştir.

Güney Umman’da Wadi Arah ve Bir Khasfa yerleşimlerinden merkezci çekirdek yongalama tekniğiyle birlikte alet çantası içinde yer alan küçük boyutlu yaprak biçimli iki yüzeyli uçlar, oval iki yüzeyliler, kenar kazıyıcılar ve az sayıda dilgiler tespit edilmiştir. Yaprak biçimli parçalar her iki yüzeyden yapılan yumuşak vurgaç darbeleriyle meydana getirilmiştirlerdir.

ATERIAN EVRE

Bu evre OIS 5’e denk gelen ve 128-65 bin yıl öncesine tarihlenen kuzey ve kuzeydoğu Afrika kökenli bir geleneği yansıtır. Temelde yonga ağırlıklı bir endüstridir. Özellikle levallois ve disk biçimli çekirdekler, yonga üzerine saplı uçlar, iki yüzeyli yaprak biçimli uçlar, yüzüklü topuklu yonga ve dilgiler, kenar kazıyıcılar, taş kalemler, taş delgiler, bıçaklar ve dişlemeli aletler en genel endüstri bulgularındandır. Çok az sayıda küçük klasik iki yüzeyli alet yer alır.

Suudi Arabistan'da Bani Khatmah ve Rub'al Khali yerleşimlerinden; saplı Aterian uçlar, küçük boyutlu iki yüzeyli yaprak biçimli parçalar, bıçaklar, taş delgiler ve dişlemeli aletler tespit edilmiştir. Bu alanların eski-çevre koşullarının sulak ve çayırılık araziler olduğu saptanmıştır.

TABUN B TİP MOUSTERIAN ENDÜSTRİLER

Soğuk ve kurak çevre şartlarının hüküm sürdüğü bu evrede üçgen biçimli taşımaliğe geri dönüş olur. Bu taşımaliğe tek kutuplu yöneşen levallois çekirdeklerden elde edilirler. Genellikle de geniş dipli levallois uçların yapımında kullanılırlar. Tabun B'nin geç evrelerinde merkezci hazırlanmış çekirdekler, kısa-ince yonga ve dilgiler de üretilmişlerdir.

İsrail Carmel Dağı'ndaki Tabun Mağarası ünite I içinden elde edilen uranyum serileri ve ESR tarihllemeleri bu tabakaların 112-104 bin yılları arasına yerleştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Geç Levallois-Mousterian olarak da adlandırılan bu tabakalardan üçgen levallois taşımaliğe, tek kutuplu ve merkezci çekirdeklerden çıkarılan kısa ve geniş dipli levallois uçlar ile dar ve ince olan dilgimsi yongalar ele geçmiştir. Bu tabakalardan aynı zamanda *Homo neanderthal* insanına ait çeşitli iskelet kalıntıları da tespit edilmiş olup bu seviyeler 100-90 bin yıl eskiye tarihlenmiştir.

Carmel Dağı'nda Kebara Mağarası'nın F ünitesi TL ve ESR yöntemleriyle 60-50 bin yıl öncesine tarihlendirilmiştir. Bu tabakalardaki birincil derecede istenen ürünler; yonga alet ve uç yapımı için üçgen taşımaliğe ile saplı uç üretimi şeklinde özetlenebilir. İkincil açıdan ise; tek kutuplu çoğul levallois üretim metodu ile elde edilen az düzeltili dilgilerdir. Çoğul levallois üretim metodu (recurrent) tekil levallois üretim metodundan (lineal) daha baskındır. Yerleşimden aynı zamanda; ocaklar, yanmış tohumlar ve kasaplık izi taşıyan kemikler tespit

edilmiştir. Aynı ünitenin farklı seviyelerinden ise; Merkezci çekirdekler, saplı uçlar, ahşap kazımda kullanılmış olan dilgiler ve yongalar ile kemik kazımda kullanılan yongalar ele geçmiştir.